

การศึกษาการจัดกิจกรรมดนตรีไทยในวิทยาลัยรัตนโกสินทร์

นายประสาน บริบูรณ์นางกร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาอุดมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2537

ISBN 974-584-432-2

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I17259289

A STUDY OF THAI CLASSICAL MUSIC ACTIVITIES MANAGEMENT IN
RATANAKOSIN UNITED COLLEGES

Mr. Parsan Briboonnanggoul

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Higher Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1994

ISBN 974-584-432-2

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาการจัดกิจกรรมดนตรีไทยในมหาวิทยาลัยรัตนโกสินทร์
โดย นายประสาน บริบูรณ์วงกูร
ภาควิชา อุดมศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. ปทีป เมธาคุณวุฒิ

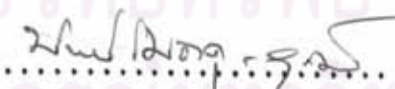

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับ
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร. ดาวร วัชรไธย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อิศารัตน์ บุญนุษ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. ปทีป เมธาคุณวุฒิ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

ประธาน บริบูรณ์ : การศึกษาการจัดการศึกษากิจกรรมดนตรีไทยในมหาวิทยาลัยรัตนโกสินทร์
(A STUDY OF THAI CLASSICAL MUSIC ACTIVITIES MANAGEMENT IN
RATANAKOSIN UNIFIED COLLEGES) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.ปทีป เมธาคุณวุฒิ, 136 หน้า
ISBN 974-584-432-2

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสำรวจการจัดการศึกษากิจกรรม ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ที่
ปรึกษาและนักศึกษา เกี่ยวกับการศึกษากิจกรรมดนตรีไทย และเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษากิจกรรม
ดนตรีไทยในมหาวิทยาลัยรัตนโกสินทร์

ผลการวิจัยจากการสำรวจสภาพการจัดการศึกษากิจกรรมพบว่า กิจกรรมดนตรีส่วนใหญ่จัดขึ้นตามประเพณี
ที่สำคัญ ๆ กิจกรรมที่จัดในทุก ๆ วิทยาลัยประกอบด้วย 1) กิจกรรมด้านการแสดงหรือลำธิตดนตรีไทย
2) กิจกรรมด้านวิชาการเกี่ยวกับการอบรมประชุมสัมมนา 3) กิจกรรมด้านการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับ
ดนตรีไทย โดยมีงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์จากวิทยาลัยเป็นสำคัญ ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา มีความ
สำคัญระดับเดียวกันในการสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมดนตรีไทย และมีภาคีวิชาดนตรีเป็นผู้รับผิดชอบในการจัด
ดำเนินกิจกรรมดนตรีไทย ส่วนด้านสถานที่ที่ใช้จัดกิจกรรมดนตรีใช้แตกต่างกันไปตามโอกาส และประเภท
ของกิจกรรม

ในด้านความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา พบว่าผู้บริหารยังมีบทบาทสำคัญในการ
กำหนดโครงการและวัตถุประสงค์ ตลอดจนการควบคุมดูแลงบประมาณในด้านกิจกรรมดนตรีไทย ส่วนในด้าน
บทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษามีความต้องการสอดคล้องกันคือ ต้องการเสนอความคิดเห็น
เกี่ยวกับนโยบาย ข้อคิดเห็นแนวทางการปรับปรุงพัฒนาการจัดการศึกษากิจกรรม ตลอดจนร่วมประสานงานให้บรรลุวัตถุประสงค์
ของการศึกษากิจกรรม โดยคำนึงถึงปัจจัยด้านการเผยแพร่ชื่อเสียงและเกียรติคุณของวิทยาลัย และ
รางวัลซึ่งเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมด้านดนตรี ในด้านรูปแบบกิจกรรมดนตรีไทยที่ต้องการคือ ต้องการให้
บรรเลงในงานประเพณีสำคัญ ๆ ส่วนด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ต้องการให้วิทยาลัยเป็นผู้สนับสนุน
พร้อมทั้งหาแหล่งสนับสนุนเพิ่มเติมจากผู้บริจาค และจากการศึกษากิจกรรมหาทุน

การเล่นแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษากิจกรรมดนตรีไทย ควรมีการพัฒนาในด้านสถานที่เรียนและที่พัก
ซ่อม เพิ่มอัตราค่าจ้างอาจารย์พร้อมกับเกลี้ยอาจารย์ในด้านดนตรีไทยให้เหมาะสมในแต่ละวิทยาลัย จัดหา
ทุนเสริมงบประมาณ โดยการศึกษากิจกรรมหาทุน และได้จากการบริจาค ด้านกิจกรรมดนตรีไทยควรศึกษากิจกรรม
เสี่ยงตามสายในทุก ๆ วิทยาลัย เพื่อสร้างความคุ้นเคยให้กับนักศึกษาและผู้สนใจทั่วไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา อุดมศึกษา
สาขาวิชา อุดมศึกษา
ปีการศึกษา 2536

ลายมือชื่อผู้พิมพ์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาพร้อม
.....

C243613 : MAJOR HIGHER EDUCATION

KEY WORD: THAI CLASSICAL MUSIC/ ACTIVITIES/ MANAGEMENT

PARSAN BRIBOONNANGGOUL : A STUDY OF THAI CLASSICAL MUSIC ACTIVITIES MANAGEMENT IN MATANAKOSIN UNIIED COLLEGES. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. PATEEP METHAKHUNAUUT, Ph.D. 136 pp. ISBN 974-584-432-2

The purposes of this research were to survey the opinion of the administrators, activity advisors, and students of Ratanakosin Colleges concerning Thai classical music activities management in these institutions and to propose suggestions for enhancing these activities.

The research results revealed that most of the Thai classical music activities managed in the important traditional festivals were composed of 1) Thai classical music shows and demonstrations 2) Academic activities concerning training and seminars 3) Thai classical music exhibitions. Most of the budget used for these activities was supported by the institutional budget. The people supported the activities were the administrators, instructors, and students, and the music department was responsible for the activities. For the music display sites were depended on occasions and types of activities.

The administrators' role was the most important in establishing programs' objectives and budget contro for Thai classical music activities. The instructors and students had the same opinions that they should propose their ideas concerning policy, suggestions for enhancing the activities management, and to work collaboratively in managing the Thai classical music activities successfully. In order to establish. The colleges' images and prestiges and Thai music should be preserved as the identity of music culture. The most desirable pattern of Thai classical music activity was suggested in important traditional festivals. For the budget and materials supporting, the colleges should be responsible for, and should search for more supported agencies, or else, the colleges might set up special activities for budget supporting.

The suggestions for enhancing the Thai classical music management were : 1) to improve the classrooms and rehearsal places ; 2) to have more instructors and allocate them properly for each college ; 3) to search for more budget supporting ; and 4) to set up local announcement activity to call attention and to familiarize students and those who interested in Thai music.

ภาควิชา.....อุดมศึกษา

สาขาวิชา.....อุดมศึกษา

ปีการศึกษา.....2536

ลายมือชื่อนิสิต *ม.ระวี ธิยาคม*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *วิบูลย์ - งาม*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงไปได้ด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์
.ดร.ปทีป เมธาคุณวุฒิ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็นต่างๆ
และเสียสละเวลาในการตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิดารัตน์ บุญชู และ
รองศาสตราจารย์ ดร.วัลลภา เทนหัสติน ณ ออยุธยา ที่ได้กรุณาตรวจสอบแก้ไขวิทยา
นิพนธ์ฉบับนี้

ขอกราบขอพระคุณคณาจารย์ภาควิชาอุดมศึกษาทุกท่านที่ได้ให้ความรู้และข้อคิด
เห็นจนผู้วิจัยสามารถทำวิจัยได้สำเร็จสมบูรณ์

ขอกราบขอพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 7 ท่าน ที่กรุณาตรวจสอบถาม และให้คำ
แนะนำเพิ่มเติมอันเป็นประโยชน์ยิ่งในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอพระคุณอธิการและคณาจารย์ภาควิชาดนตรี สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์
ทั้ง ๕ แห่ง ที่อนุเคราะห์ให้การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

ขอพระคุณอาจารย์และนักศึกษา สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ ทั้ง 6 แห่ง ทุกท่านที่
กรุณาตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี จนทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลงไปได้ด้วยดี จึงขอขอบพระ
คุณมา ณ ที่นี้ด้วย

ขอกราบขอพระคุณคุณแม่อำ บริบูรณ์างกูร ที่เป็นกำลังใจ ตลอดจนห่วงใยแนะนำ
ช่วยเหลือมาโดยตลอด จนกระทั่งการวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงอย่างสมบูรณ์

ผู้วิจัยขอขอบคุณประโยชน์ที่เกิดจากงานวิจัยครั้งนี้ แต่บิดา มารดา ผู้ซึ่งให้กำลังใจ
ใจที่จะต่อสู้กับอุปสรรคนานาประการมาโดยตลอด และขอระลึกถึงพระคุณครู อาจารย์ ที่
ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทางดนตรี และวิชาการมาตั้งแต่ต้นจนปัจจุบัน จนทำให้วิจัย
นี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงจนกระทั่งเป็นมหามงคลก็ด้วยความช่วยเหลือ แนะนำ
จากทุกท่านดังกล่าว รวมทั้งมิได้กล่าวในที่นี้ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอพระคุณอีกครั้ง ณ โอกาสนี้

ประสาณ บริบูรณ์างกูร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฅ
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
คำถามในการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
วิธีดำเนินการวิจัย	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
ความหมายของกิจกรรมนักศึกษา	8
ความสำคัญของกิจกรรมนักศึกษา	9
นโยบายของการจัดกิจกรรมนักศึกษา	10
จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมนักศึกษา	13
ประเภทและลักษณะของกิจกรรมนักศึกษา	14
กิจกรรมด้านดนตรีไทย	19
ความสำคัญและประโยชน์ของดนตรีไทย.....	20

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การจัดกิจกรรมดนตรีในระดับอุดมศึกษา	22
การเรียนการสอนดนตรีไทยในวิทยาลัยครู	25
การจัดกิจกรรมดนตรีไทยในวิทยาลัยครู	29
การพัฒนาและอนุรักษ์ดนตรีไทยในสถาบันอุดมศึกษา.....	31
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	35
3 วิธีดำเนินการวิจัย	42
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	42
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	44
ลักษณะของแบบสำรวจและแบบสอบถาม	45
การเก็บรวบรวมข้อมูล	46
การวิเคราะห์ข้อมูล	46
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	48
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสำรวจและแบบสอบถาม	48
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	95
สรุปผลการวิจัย.....	96
อภิปรายผลการวิจัย.....	100
ข้อเสนอแนะ.....	113
บรรณานุกรม.....	114
ภาคผนวก.....	119
ประวัติผู้เขียน.....	136

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม	43
2	การจัดกิจกรรมการแสดงหรือสาธิตดนตรีไทย	49
3	การจัดกิจกรรมปาฐกถา อภิปราย หรือการประชุมสัมมนา.....	50
4	การจัดกิจกรรมฝึกอบรมและฝึกซ้อมดนตรีแก่ผู้สนใจ.....	51
5	การจัดกิจกรรมรายการเสียงตามสาย.....	52
6	การจัดกิจกรรมการประกวดแข่งขันบรรเลงเพลงดนตรีไทย.....	53
7	การจัดนิทรรศการทางด้านดนตรีไทย.....	54
8	การเข้าร่วมกิจกรรมดนตรีไทยอุดมศึกษา.....	55
9	กิจกรรมที่ได้รับความสนใจและจัดมากหรือน้อยจากกิจกรรมจาก กิจกรรมทั้ง 7 ประเภท.....	56
10	การเลือกสถานที่ในการจัดกิจกรรมดนตรีไทย.....	59
11	หน่วยงานที่การรับผิดชอบในการจัดกิจกรรมดนตรีไทย	60
12	ผู้มีส่วนร่วมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมดนตรีไทย.....	61
13	ลักษณะการจัดกิจกรรมที่ผ่านมา	62
14	ผู้ควบคุมดูแลงบประมาณการจัดกิจกรรมดนตรีไทย	63
15	การสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ด้านดนตรีไทย.....	64
16	ผู้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดโครงการและวัตถุประสงค์.....	65
17	ความคิดเห็นเกี่ยวกับสาระสำคัญที่ควรยึดเป็นแนวทางในการ จัดกิจกรรม	67
18	ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ควรคำนึงถึงในการจัดกิจกรรม	69
19	ความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบการจัดกิจกรรมดนตรีไทย	71

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
20	ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารต่อกิจกรรมดนตรีไทย . . .	73
21	ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาต่อกิจกรรม ดนตรีไทย	75
22	ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของนักศึกษาต่อกิจกรรมดนตรีไทย .	77
23	ความคิดเห็นเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมดนตรีไทย . . .	79
24	ความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินควรประเมินในด้านใดและใช้ วิธีการใด	81
25	ความคิดเห็นเกี่ยวกับงบประมาณในด้านผู้ควบคุมดูแลและแหล่ง งบประมาณสนับสนุน	84
26	การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ทางด้านดนตรีไทยควรใช้วิธีการใดบ้าง	87

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย